

25.6.2024

Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki
suomen@metsastajaliitto.fi

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausuntopyyntö 4.6.2023 (Dnro VN/15601/2024)

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS KARHUKIINTIÖKSI METSÄSTYSVUODELLE 2024-2025

Suomen Metsästäjäliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu esityksen kohteena olevasta asetuseronnuksesta seuraavaa:

YLEISTÄ

Maa- ja metsätalousministeriön asetuseronnoksessa suurimmaksi sallituksi saalismääräksi on esitetty 224 karhua, joista poronhoitoalueella voitaisiin kaataa 70 ja muualla Suomessa 154. Vaikka asetuseronnituksen taustamuistion mukaan karhukannan kannanhoidollisen metsästyksen sallimisen edellytykset eivät tuomioistuinten viimeaikaisten ratkaisujen näkökulmasta näytä toteutuvan, rajoitetaan asetuseronnituksessa Suomen riistakeskuksen toimivaltaa kannanhoidollisten poikkeuslupien osalta korkeintaan kyseisen 154 luvan myöntämiseen.

Asetuseronnituksen mukaan Suomen riistakeskuksella on toimivalta myöntää kannanhoidollisella perusteella poikkeuslupia karhulle, mikäli poikkeusluvalla asetetut kriteerit täyttyvät. Metsästäjäliitto näkee tärkeänä, että lupia myös tosiasiallisesti hakemuksista tullaan myöntämään.

Luonnonvarakeskus (Luke) arvioi Suomen karhukannan vahvistuneen edelliseen vuoteen verrattuna. Kannan runsastumisen syy edelliseen arvioon verrattuna johtuu taustamuistion mukaan osaltaan siitä, että metsästyspoistuma jäi vuonna 2022 olennaisesti pienemmäksi kuin kertaakaan vuosina 2016–2021. Myös 2023 karhusaalis jäi käytännössä

25.6.2024

varsin pieneksi tuomioistuimien estettyä poikkeuslupien käyttämisen. Karhukannan kasvu on Metsästäjäliiton mielestä varsin loogista seurausta metsästyksen laajamittaisesta estymisestä muutamana viime vuonna.

Luonnonvarakeskuksen ennuste karhujen kokonaisuusilömäärästä ennen metsästyskautta 2024 on 2 100–2 250 yksilöä. Arvio Suomen karhukannan yksilömäärästä on noin 20 % suurempi kuin vuotta 2022 koskeva arvio.

Pentueiden kokonaismäärän Suomessa arvioitiin olleen 208–234 vuonna 2023, mikä on peräti noin neljänneksen enemmän kuin vuonna 2022. Karhukanta on siten Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan kasvanut merkittävästi kaikilla keskeisillä mittareilla.

Metsästäjäliiton mielestä esityksen mukainen karhun kannanhoidollisen metsästys on maassamme välttämätöntä. Suomen karhukanta on vahvasti suotuisan suojelun tasolla. Kannanhoidollinen metsästys on ehdottomasti paras tapa hoitaa karhukantaa ja pitää se ihmisarkana. Tästä on tutkittua näyttöä muun muassa LCIE:n mukaan. LCIE on eurooppalaisten suurpetotutkijoiden asiantuntijayhteisö, jonka aseman on myös IUCN (kansainvälinen luonnonsuojeluliitto) vahvistanut (Specialist Group on the Species Survival Commission). LCIE:n raportissa esitellään suurpetojen kannanhallintaa koskevia parhaita käytäntöjä, joista ihmisarkuuden ylläpitäminen kannanhoidollisella metsästyksellä on yksi niistä. EU:n komissio on myös suositellut jäsenvaltioille raportin sisältämiä ohjeita. Karhunmetsästys luo hyvinvointia riistatalouteen, vaalii arvokasta kansallista kulttuuriperintöämme ja pitää yllä SRVA-viranomaisyhteistyössä välttämätöntä toimivaa metsästyskoirakantaa ja käytännön metsästäjien osaamista karhunpyyntiin. Kannanhoidollinen karhunmetsästys Suomessa sopii hyvin esimerkiksi muille EU-maille siitä, miten suurpetokantoja voidaan menestyksekkäästi hoitaa metsästäjällä.

Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan on edelleen tärkeää huomioida, että tulomuutto Venäjältä Suomeen yhdessä korkean pentutuoton kanssa ovat ilmeisiä syitä siihen, miksi kanta näyttää juurikaan vähentymättä kestävästi korkeampaa metsästysverotusta kuin eurooppalaiselle karhukannalle usein sopivaksi päätelty noin 10 % kannasta (Heikkinen ym. 2019). Lisäksi kannanhoidollinen metsästys ei kohdistu juuri ollenkaan lisääntyvään kantaan, koska pennulliset naaraat ja alle 1-vuotiaat pennut ovat aina rauhoitettuja.

Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan on hyvä muistaa ja tuoda eri yhteyksissä esille, että on hyvin todennäköistä, että karhukannan hoito metsästyksellisin keinoin on lisännyt lajin geneettistä monimuotoisuutta maassamme, kuten MMM on aiemmin todennut. Metsästyksen sallimisella uusilla tihentymäalueilla, joissa karhunmetsästys ei ole aiemmin ollut mahdollista, on myös liiton kokemusten perusteella positiivinen vaikutus sekä

25.6.2024

petoyhdyshenkilöverkoston toimivuuteen, että paikallisten ihmisten suhtautumiseen karhuun.

POIKKEUSLUPAMÄÄRISTÄ JA -PERUSTEISTA

Metsästysvuoden 2024–2025 enimmäismääräksi esitetään yhteensä 224 karhua, joista alueellisen kiintiön nojalla itäisellä poronhoitoalueella 60 yksilöä ja läntisellä poronhoitoalueella 10 yksilöä.

Poikkeuslupamäärä poronhoitoalueen ulkopuolella (154) on kasvaneeseen karhukantaan nähden pieni, mutta nykyisessä haastavassa juridisessa tilanteessa sinänsä ymmärrettävä. Lupamäärää tulee jatkossa merkittävästi kasvattaa. Nyt esitetyllä kiintiöllä ei ole minkäänlaista negatiivista vaikutusta karhukannan suojelutasoon eli toteutuessaankin karhukanta vahvistuu edelleen. Hyvin tiedossa oleva kannanhoidollisten lupien myöntämistä koskeva haaste kuitenkin on, että Korkein hallinto-oikeus ei ole hyväksynyt karhun metsästystä koskeneissa ratkaisuissaan vuonna 2023 (KHO 99:2023 ja KHO 100:2023) Suomen riistakeskuksen käyttämiä päämääriä ja todennut päätökset lainvastaisiksi.

Tähän nähden nykyisessä tilanteessa on tärkeintä aidosti päästä tavoitteeseen, jossa myönnettävistä poikkeusluvista tulee ilmetä selvästi ja täsmällisesti se luontodirektiivin mukainen hyväksyttävä päämäärä, johon kannanhoidollisella metsästyksellä kyseisellä alueella pyritään, sekä se, miten metsästyksellä saavutettaisiin tämä päämäärä. Näin toimien olisi mahdollista, että poikkeusluvut kestäisivät hallinto-oikeuskäsittelyn valitusten jälkeen.

Nyt ilmoitettu päämäärä on ylläpitää Suomen karhukanta ihmisarkana, jotta ennalta ehkäistäisiin joko poliisin tai Suomen riistakeskuksen karkotustoimia tai vahinko- ja turvallisuusperusteisten poikkeuslupien myöntämistä tilanteissa, joissa joko vahinko tai uhka on realisoitunut.

Karhukannan hoitosuunnitelmassa on linjattu, että suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan rajoitetulla metsästyksellä pyritään hallitsemaan karhukannan kasvua, kokoa sekä levinneisyyttä ja että metsästyksellä pyritään ylläpitämään karhukannan ihmisarkuutta ja pitämään karhukantaan liittyvät sosioekonomiset konfliktit hyväksyttävällä tasolla. Tavoitteet ovat hyviä ja ymmärrettäviä, mutta aiempien kokemusten perusteella ne tarvitsevat hallinto-oikeuskäsittelyyn tueksensa lisäksi muun muassa enemmän paikallistason tietoa ja perusteluja lupien vaikutuksesta halutun päämäärän saavuttamiseksi.

Lupien saaminen hallinto-oikeuskäsittelyn kestäväksi näyttäisikin vaativan laajemmin suurpetohallinnossa siirtymistä ns. Ruotsin malliin, joka tuottaa Suomen nykymallia paremmin tarvittavia tietoja lupaperustelujen tueksi. Tämä taas vaatii laajempaa suurpetohallinnon uudistamista, jota Metsästäjäliitto on

25.6.2024

jo aiemmissa yhteyksissä peräänkuuluttanut. MMM:n nimeämällä, parhaillaan työskentelevällä asiantuntijaryhmällä on tehtävänä saada aikaan suunnitelma suurpetojen kannanhoidollisten metsästyksen jatkumiseksi maassamme. Liitto näkee keskeisen tärkeänä, että työryhmätyön tuloksena saadaan aikaan tarvittavat lainsäädännölliset ja rakenteelliset muutokset maamme suurpetohallinnossa.

PORONHOITOALUE JA VAHINKOPERUSTEISET POIKKEUSLUVAT

Poronhoitoalueelle ehdotettu kiintiö on asetusluonnoksessa 70 yksilöä. Tämä on noin 24 % arvioidusta karhukannasta. Ministeriön mukaan kiintiö toteutuessaan siis pienentäisi karhukantaa poronhoitoalueelle. Tämä on kuitenkin perusteltua, koska viime vuodesta karhukanta kasvoi poronhoitoalueella 18 % ja koska poronhoitoalueen porovahingot ovat olleet tästä syystä suuret. Metsästäjäliitto näkee kiintiön korotuksen tarpeellisenä.

Vahinkoperusteisten pyyntilupien osalta Metsästäjäliitto pitää hyvänä jo vakiintunutta menettelyä, jonka mukaan lupia tulee myöntää aina, mikäli kriteerit täyttyvät, eivätkä myönnetyt vahinkoperusteiset luvat myöskään vähennä kannanhoidollisten lupien määrää. Myönnettävän poikkeuslupamäärän tulee Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan olla tasolla, jossa karhukanta pysyy vakaana ja petojen aiheuttamat vahingot voidaan pitää kurissa.

Karhujen aiheuttaminen vahinkojen ennaltaehkäisy suojausmenetelmiä kehittämällä on myös tärkeää. Viime vuonna karhujen mehiläistaloudelle aiheuttamat vahingot laskivat hieman, mutta viljelyksille aiheutuneet vahingot kasvoivat merkittävästi. Kannanhoidollisen metsästyksen järkevää kohdentamista on metsästäjien tekemänä aiempina vuosina toteutettu ja suojauskeinoja jatkuvasti parannettu. Asia vaatii jatkossakin panostusta suojausmenetelmiin ja poikkeuslupien kohdentamiseen, toteutettuna paikallisesti yhteistyössä metsästäjien ja vahingonkärsijöiden kanssa.

POIKKEUSLUPIEN KOHDENTAMISESTA

Metsästäjäliitto toteaa, että lupien kohdentamisessa on erityisen perusteltua painottaa itäisen Suomen tiheän kannan alueita. Tällä tuettaisiin muun muassa hirvikannan kestävä kehitystä ja vähennetään samalla karhun aiheuttamia vahinkoja. Metsästäjäliitto pitää nyt suurena riskinä, että viime syksyjen jahdin estyttyä laajasti, kuluvana kesänä ja tulevana syksynä nähdään enenevässä määrin karhujen ja ihmisten yhteentörmäyksiä. Tästä on jo nyt julkisuudessa nähtävissä varoittavia esimerkkejä kuluvulta vuodelta. Asia on kansalaisten turvallisuuden näkökulmasta aivan keskeinen. Asetusesityksen taustamuistiossakin perustellusti esille tuotu Romanian usein toistettu esimerkki hallitsemattoman ja metsästäjäliiton metsästäjän karhukannan

25.6.2024

lopputuloksesta ihmisuhreineen on suunta, johon ei Suomessa enää pidä kulkea hetkeäkään.

Poikkeuslupien kohdentamiseen liittyen karhukannan levittäytymisalueen lupien riittävästä saatavuudesta tulee myös huolehtia. Yleisesti poikkeuslupien kohdentamisessa Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan tulee noudattaa niin sanottuja monilajisen kannanhoidon periaatteita ja huomioida kaikkien suurpetojen yhteisvaikutus alueella.

Metsäpeurakannan turvaaminen Suomenselällä, Kainuussa sekä MetsäpeuraLIFE -hankkeen alueilla tulee olla poikkeuslupien kohdentamisessa osaltaan huomioituna. Myös alueen muiden hirvieläinkantojen tila suhteessa karhukantaan tulee ottaa huomioon.

Liitto näkee lopuksi yleisesti tärkeänä, että karhun kannanhoito Suomessa on suunnitelmallista, viimeisimpään tieteelliseen tutkimustietoon ja todennettuihin havaintoihin pohjautuvaa. Tällöin jatkuvasti muuttuviin olosuhteisiin ja tilanteisiin karhukannan hoidossa voidaan reagoida entistä paremmin ja myös perustella karhun kannanhoidollisen metsästyksen jatkuminen asiapohjalta.

Kaikkein tärkeintä on kuitenkin saada nyt poikkeuslupien perustelut tavoitteineen ja koko suurpetohallintojärjestelmämme kuntoon siten, että kannanhoidollinen karhunmetsästys jatkuu maassamme keskeytyksettä.

Riihimäellä 25.6.2024

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

Toimeksi saaneena:

Ere Grenfors

Luonnon- ja riistanhoitopäällikkö